

для викладання у Харківському університеті вкотре підтверджує той факт, що українські вищі навчальні заклади знаходились в загальному руслі розвитку економічної науки. Крім того, таким чином майбутні випускники мали можливість безпосереднього наукового контакту з представниками західноєвропейської економічної науки. Після німецьких науковців були запрошені Б. Райт та К. Павлович, які не зробили особливих успіхів ні у викладацькій, а ні у науковій сферах, швидше навпаки, рівень викладання економічної теорії в університеті значно знизився.

Якісно новим етапом у розвитку економічної науки в Харківському університеті став прихід у стіни цього навчального закладу Т.Ф. Степанова. Його науково-економічні погляди формувалися під впливом ідей А. Сміта, Д. Рікадо та інших представників класичної школи. Він «виступав проти механічного, некритичного перенесення теорії західних економістів на вітчизняний ґрунт», тому спробував модифікувати вчення А. Сміта [3, с. 63]. Однак слід зауважити, що «Степанов був добрим викладачем, але доволі пересічним ученим» [1, с. 25]. Така характеристика була притаманна майже всім вітчизняним вченим-економістам першої половини XIX ст. та багатьом їхнім наступникам, вони в основному лише переносили на вітчизняний ґрунт ідеї західних учених, доповнюючи їх своїми коментарями, створюючи тим самим основу для розвитку національної економічної науки.

Імператорський університет св. Володимира був заснований в Києві у 1834 р. Політекономію почали тут викладати з 1842 р. професори О.І. Ставровський та В.Ф. Домбровський, саме тоді була заснована кафедра політичної економії та статистики, проте вони не були спеціалістами з цього питання, тому викладання припинилося у 1845 р. Лише через рік викладання політичної економії було відновлено фахівцем у цьому питанні І.В. Вернадським, з його приходом в університет кафедра політичної економії та статистики «стає одним із провідних центрів розвитку економічної науки в Російській імперії та Україні зокрема» [4, с. 747].

Він був прихильником класичної школи політичної економії, підтримував принцип ринкового лібералізму, відіграв значну роль у розвитку вітчизняної статистики, виступав активним критиком соціалізму. У 1850 р. І.В. Вернадського на цій посаді замінив випускник університету М.Х. Бунге.

Підсумовуючи процес утвердження та розвитку економічної науки у першій половині XIX ст. на теренах України, слід зазначити, що в цей час відбулося зародження вітчизняної економічної теорії як науки. Її становлення відбувалось на соціально-економічному тлі посилення протиріч навколо проблем подальшого соціально-економічного розвитку країни. В українській економічній теорії в цей час проходило становлення першої класичної ситуації. Цей процес відбувався шляхом «подолання меркантилізму, ... і досягнення консенсусу серед вчених щодо нової ринкової парадигми» [5, с. 45]. В цілому, це період накопичення економічних знань, в якому особливо помітним був розрив між знаннями і викладанням положень класичної економічної теорії, а також були відсутні належні умови для практичного втілення їх в життя [5, с. 46].

Література: 1. Коропецький І.-С. Українські економісти XIX ст. та західна наука. - К., 1993. – 192 с.;

2. Горкіна Л.П. Туган-Барановський в економічній теорії та історії. - К, 2001. – 268 с.;

3. Васильєва Р.Х., Горкіна Л.П., Петровська Н.А. Історія економічної думки України. – К.: Либідь, 1993. – 272 с.;

4. Історія економічних учень / За ред. В. Базилевича. - К.: Знання, 2004. – 1300 с.;

5. Леоненко П.М. Методологічні аспекти історії української економічної думки (XIX – XX ст.). - К.: ІАЕ УААН, 2004. – 434 с.